

Sjömansskolan AB
johan@sjomansskolan.se
Rektorn vid Sjömansskolan

Beslut för gymnasieskola

efter tillsyn av den fristående gymnasieskolan
Sjömansskolan i Stockholms kommun

Tillsyn av Sjömansskolan

Skolinspektionen genomför tillsyn i Stockholms kommun under år 2012. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen. Sjömansskolan besöktes av Skolinspektionen den 24 och den 25 maj 2012.

Helhetsbedömning

Stockholms Sjömansskola bedriver en verksamhet som i flera avseenden bedöms fungera väl i förhållande till de områden som granskats i tillsynen.

Sammantaget visar dock den nationella statistiken att eleverna vid skolan i lägre grad uppfyller kunskapskraven jämfört med genomsnittet för skolor med motsvarande program i landet. Varje år är det ett antal elever som beviljas ett fjärde gymnasieår – helt eller delvis. Skolan erbjuder olika former av stöd för de elever som är i behov av det, men förfogar inte över personal med specialpedagogisk kompetens. Samverkan mellan lärarna behöver förbättras. Likaså bör anpassningen av undervisningen till elevernas behov, kunskaper och erfarenheter förbättras så att eleverna får stöd och stimulans att komma så långt som möjligt i sina studier.

Tillsynen visar att några av skolans lärare inte har utbildning för de ämnen de undervisar i. Vidare saknas ett skolbibliotek som är så utformat att det utgör en resurs i undervisningen.

Skolinspektionen pekar i detta beslut på områden där skolan föreläggs att vidta åtgärder för att förbättra elevernas kunskapsresultat.

Beslut

Föreläggande

De beskrivna bristerna som Skolinspektionen konstaterat vid tillsynen av Sjömansskolan i Stockholms kommun måste åtgärdas för att huvudmannen ska uppfylla författningarnas krav och eleverna därmed ska få den utbildning de har rätt till. En utförligare redogörelse av konstaterade brister finns nedan under rubriken Skäl för beslut.

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Sjömansskolan AB att senast 2012-11-21 avhjälpa påtalade brister genom att vidta nedanstående åtgärder.

De vidtagna åtgärderna ska samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Utbildningen är inte systematiskt inriktad på målen i läroplanen och övriga författningsbestämmelser.

Lärarna ger inte alla elever den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med undervisning och lärande.

I detta ingår att:

- Lärarna samverkar med varandra i arbetet med att nå utbildningens mål och för att ge eleverna möjlighet att nå examensmålen/programmålen (Lgy 11 2.1 Kunskaper)/Lpf 94 2.1 Kunskaper).
- Lärarna ger alla elever den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål (1 kap. 4 § andra stycket, 3 kap. 3 § skollagen, Lgy 11 2.1 Kunskaper/ Lpf 94 1.2 Gemensamma uppgifter för de frivilliga skolformerna, 2.1 Kunskaper)

Personalkompetens

All personalen vid skolenheten har inte utbildning och kompetens för de uppgifter de ska bedriva.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med personalkompetens.

I detta ingår att:

- Personalen vid skolan har utbildning och kompetens för den undervisning de ska bedriva (2 kap. 13 § skollagen).

Erbjudande av utbildning

Alla elever erbjuds inte utbildning och resurser i enlighet med författningarna.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med erbjudande av utbildning; antagning, innehåll och omfattning.

I detta ingår att:

- För eleverna finns elevhälsa som omfattar medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser.
- Sjömansskolan säkerställer tillgång till specialpedagogisk kompetens (2 kap. 25 § skollagen).

Omfattning, innehåll och resurstillgång

För utbildningen finns inte de nödvändiga materiella resurser för att syftet med utbildningen ska kunna uppnås.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med omfattning, innehåll och resurstillgång.

I detta ingår att:

- Eleverna har tillgång till ett skolbibliotek som används i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande (2 kap. 36 § skollagen).

Skäl för beslut

Föreläggande:

Undervisning och lärande

Bedömning:

Utbildningen är inte systematiskt inriktad på målen i läroplanen och övriga författningsbestämmelser.

Lärarna ger inte alla elever den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

Motivering:

I läroplanen anges att alla som arbetar i skolan ska ge stöd och stimulans så att eleverna utvecklas så långt som möjligt och att alla ska samverka för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande. Lärarna ska samverka med andra lärare i arbetet med att nå utbildningsmålen och de ska vidare i undervisningen utnyttja de kunskaper och erfarenheter av arbets- och samhällsliv som eleverna har eller skaffar sig under utbildningens gång.

I intervjuer med lärare och elever framgår att samarbetet mellan lärarna vid Sjömansskolan varierar från ämne till ämne. Särskilt mellan karaktärsämneslärare/lärare i programgemensamma ämnen och kärnämneslärare/lärare i programövergripande ämnen är samarbetet mindre väl utvecklat. Ämnesövergripande projekt förekommer, men inte ofta.

Enligt skollagen och av läroplanen för de frivilliga skolformerna framgår att lärarna ska ge elever som lätt når kunskapskraven ledning och stimulans för att nå längre i sin kunskapsutveckling.

I intervjuer med lärare och elever framgår att inte alla elever som lätt når de grundläggande kunskapsmålen sporras till att nå längre i sin kunskapsutveckling. Eleverna beskriver dock att de kan få extra uppgifter men endast om de ber om det. Andra elever beskriver att de inte får så många utmaningar och att det bara är elever som läraren vet kan ett moment redan, som får prova nya uppgifter.

Anpassningen till elevernas förutsättningar är inte väl utvecklad. Undantag är främst undervisningen i matematik, där eleverna ges uppgifter och genomgångar anpassade utifrån sina förutsättningar.

Rektorn anger att Transportstyrelsen enligt STCW-95 (International Convention on Standards of Training, Certification and Watchkeeping for Seafarers) endast

kräver betyg motsvarande kunskapskraven för betyget Godkänt på gymnasiekurserna för anställning som manskap inom handelsflottan.

Sammanfattningsvis framgår av utredningen att undervisningen vad gäller samverkan mellan lärarna och stimulans till elever som vill nå längre inte motsvarar författningarnas krav. Huvudmannen föreläggs därför att åtgärda bristerna.

Författning:

1 kap. 4 § andra stycket, 3 kap. 3 § skollag, Lgy 11 2.1 Kunskaper/ Lpf 94 1.2 Gemensamma uppgifter för de frivilliga skolformerna, 2.1 Kunskaper.1 Kunskaper

Personalkompetens**Bedömning:**

Personalen vid skolenheten har inte utbildning och kompetens för de uppgifter de ska bedriva.

Motivering:

I skollagen anges att huvudmännen för undervisning ska använda lärare som har en utbildning som är avsedd för den undervisning som läraren ska bedriva. För de lärare som är anställda före den 1 juli 2011 ska, enligt lagen om införande av skollagen, 1985 års skollag tillämpas fram till och med juni 2015. Enligt 1985 års skollag ska lärarna ha utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.

Vid Sjömansskolan finns ett antal lärare med många anställningsår som undervisar i fartygsspecifika yrkesämnen. De saknar lärarutbildning, men omfattas t om år 2015 av undantagen för denna kategori lärare i 1985 års skollag. Därutöver saknas lärare med utbildning för den undervisning de bedriver i naturkunskap och historia.

Sammanfattningsvis konstateras att Sjömansskolan vad gäller undervisningen i historia och naturkunskap saknar lärare med utbildning för den undervisning de ska bedriva. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs därför att åtgärda bristen.

Författning:

2 kap. 13, 18, 19 skollagen och 2 kap. 3-5 §§ 1985 års skollag och 33 § lagen om införande av skollagen.

Erbjudande av utbildning**Bedömning:**

Alla elever erbjuds inte utbildning och resurser i enlighet med författningarna.

Motivering:

Av skollagen framgår att eleverna ska ha tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog, kurator och personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses.

Av dokumentstudier och intervjuer med rektor och representanter för elevhälsan vid Sjömansskolan framgår att elevhälsan består av en skolsköterska samt en skolkurator som finns på skolan en dag i veckan vardera. Resterande del av veckan finns båda tillgängliga per telefon. Vidare finns en skolläkare knuten till skolan. Psykologtjänster köps vid behov.

Ingen av skolans nuvarande lärare har specialpedagogisk utbildning. Vid skolan finns många elever med problematik som kräver särskilt stöd. Skolan erbjuder ett flertal kompensatoriska hjälpmedel som till exempel talsyntes på svenska och engelska, rättstavningsprogram och ljudböcker. Alla elever screenas när de börjar sin utbildning på skolan. Tre språklärare som har läst kortare specialpedagogiska kurser stöttar de elever som behöver stöd. I de åtgärdsprogram som upprättats för flera av skolans elever ingår insatser av specialpedagogisk karaktär. Åtgärdsprogrammen utvärderas av mentor tillsammans med elev och vårdnadshavare. Vid Skolinspektionens tillsyn hade eleverna inte tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kunde tillgodoses.

Sammanfattningsvis framgår av utredningen att alla elever i Sjömansskolan inte erbjuds utbildning och resurser i enlighet med författningarna. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs därför att åtgärda bristen.

Författning:

2 kap. 25 § skollagen

Omfattning, innehåll och resurstillgång**Bedömning:**

För utbildningen finns inte de nödvändiga materiella resurser för att syftet med utbildningen ska kunna uppnås.

Motivering:

Av skollagen framgår att det för utbildningen ska finnas de lokaler och den utrustning som behövs för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas. Med skolbibliotek avses enligt förarbetena (prop. 2009/10:165 s. 284) en gemensamt och ordnad resurs av medier och information som ställs till elevernas förfogande och som ingår i skolans pedagogiska verksamhet.

Av intervjuerna framgår att rektorn och lärarna inte är nöjda med den samling av ungefär 1 000 titlar skönlitteratur på svenska och engelska samt uppslagsverk och facktidskrifter som utgör skolans bibliotek. Rektorn framhåller vidare att det är svårt att hålla en samling nautisk litteratur levande. Det framkommer att eleverna hänvisas till Hornstull bibliotek, men att det inte finns något avtal om samarbete som anknyter till aktiviteterna i de olika kurserna. En person bland skolans personal har i uppdrag att sköta biblioteket, men i dagsläget är inte den litteratur som utgör skolans bibliotek ordnad på ett sådant sätt så att den kan sägas ingå i skolans pedagogiska verksamhet.

Sammanfattningsvis framgår av utredningen att verksamheten inte motsvarar författningarnas krav gällande tillgång till skolbibliotek. Huvudmannen föreläggs därför att vidta åtgärder i syfte att åtgärda detta.

Författning:

2 kap. 36 § skollagen

Bakgrund

Måluppfyllelse

Kunskapsresultat

Av den nationella statistiken framgår att eleverna som slutade sin utbildning vid Sjömansskolan läsåret 2010/2011 hade en genomsnittlig betygspoäng på 13,7 vilket var högre än de två föregående läsåren (11,8) respektive (11,9) och för fem år sedan (11,2). Betygspoängen ligger dock lägre än det genomsnittliga värdet för de motsvarande programmen i riket (14,1) 2010/11. Samtliga elever från Sjömansskolan fick minst betyg Godkänt i alla kärnämnen utom i Svenska B, där andelen med betyget Godkänt var 91 procent. Andelen elever som samma år uppnådde högskolebehörighet på grundläggande nivå var 91 procent, vilket var en klart större andel jämfört med tidigare år under perioden, då andelen var mellan 54,2 och 71,0 procent. Riksgenomsnittet 2010/2011 var 87 procent.

Av resultaten på de nationella kursproven som genomfördes läsåret 2010/11 framgår att 29 procent av eleverna fick provbetyget Icke Godkänt (IG) i kursen Matematik A och 57 procent Godkänt (G). Motsvarande andelar för kursprovet i Matematik B var 23 procent IG och 67 procent G. I Engelska A fick 41 procent av eleverna provbetyget G och 45 procent Väl godkänt (VG). För B-kursen var motsvarande siffror 50 respektive tio procent.

Utredning visar att alla elever vid Sjömansskolan inte ges möjlighet att nå kunskapskraven för betyget G i samtliga ämnen samt att det också är många som inte når behörighet till universitets- och högskolestudier på grundläggande nivå.

Resultat av värdegrundsarbetet

Skolfartyget Polfors uppges spontant bland eleverna som det bästa med Sjömansskolan. Skollokalerna beskrivs av både personal och elever som trånga och bullriga och det är svårt att få studiero. Av intervjun med skolledningen framgår att personalen har arbetat aktivt med att bygga upp lagkänsla och har haft lägerskola för att stärka samhörigheten mellan eleverna. Enligt lärarna gör skolans litenhet att personalen kan överblicka situationen vid alla tillfällen. Både av rektorn och i intervjuer med elever och lärare framgår att skolklimatet förbättrats betydligt de två senaste läsåren. Innan dess förekom ofta många störande inslag. De intervjuade eleverna upplever skolan som trygg idag. Det verifieras av skolans psykosociala arbetsmiljöenkät från vårterminen 2012 där det framgår att 79 procent av eleverna tycker att det är arbetsro under lektionerna på skolfartyget Polfors, medan något färre (75 procent) anser att det är

arbetsro på skolan. Enligt enkäten känner sig 92 procent trygga på skolan, medan motsvarande andel för Polfors är 89 procent.

Beskrivning av Sjömansskolan

Skolverket förklarade i beslut den 22 december 1999, (dnr 99:1081), Sjömansskolan Stockholm AB berättigad till bidrag och statlig tillsyn som fristående gymnasieskola i Stockholms kommun från bidragsåret 2000. Utbildningen skulle i bidragshänseende hänföras till energiprogrammet med inriktning sjöfart.

Genom beslut den 25 november 2010, (dnr 37-2010:4549), förklarade Skolinspektionen att skolan var berättigad till bidrag för riksrekryterande utbildning med egna examensmål.

I beslut den 21 augusti 2003 (dnr 37-2002:2567) redovisades resultatet av den tillsyn som genomfördes vid skolan i 11-12 december 2002.

I överföringsbeslut den 12 oktober 2010- (dnr 37-2010:4548), förklarade Skolinspektionen att skolan var fortsatt berättigad till bidrag för det nationella fordons- och transportprogrammet inriktning transport.

Huvudman för verksamheten är Sjömansskolan Stockholm AB med organisationsnummer 556566-2409.

Skolan följer Lgy 11 för årskurs 1 och läroplanen för de frivilliga skolformerna Lpf 94 för årskurs 2 och 3.

Verksamheten startade läsåret 2000/01.

Vid tillsynstillfället skolan bedrevs i årskurs 1 sjöfartsutbildning (riksrekryterande utbildning med egna examensmål) som i bidragshänseende motsvarar fordons- och transportprogrammet inriktning transport. Verksamheten för årskurs 2 och 3 omfattade utbildning som i bidragshänseende motsvarade energiprogrammet med inriktning sjöfart. Skolan hade vid tillsynstillfället 111 elever fördelade med 18 elever i årskurs 1 (varav 3 elever går på Introduktionsprogram) och 90 i årskurs 2 och 3.

Skolan har sina teorilokaler i före detta Mälarvarvets personal- och kontorsfastighet på östra Långholmen. Lokalerna är ombyggda för att passa Sjömansskolans behov. Huvudmannen äger ett skolfartyg, M/S Polfors, som ligger vid söder Mälarstrand. En del av utbildningen äger rum på fartyget. Idrott bedrivs i Liljeholmshallen eller utomhus på olika idrottsanläggningar.

Skolinspektionen har i samband med tillsynen haft kontakt med Stockholms kommun angående kommunens rätt till insyn i den fristående gymnasieskolan. Det framkom att utbildningsförvaltningen i Stockholms kommun inbjuder till informationsträffar, erbjuder extern utvärdering, brukarundersökning till elever i årskurs 2 samt genomfört en ekonomisk riskanalys av företag som driver fristående gymnasieskolor i Stockholms kommun.

I ärendets slutliga handläggning har deltagit Marie Wiberg-Svensson.

På Skolinspektionens vägnar

Håkan Eilard
Enhetschef

Erica Sahlin
Utredare

Bilagor:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot fyra huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen, enskild elevs rätt samt särskild frågor för fristående huvudmän.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).